
INTERCULTURAL COMPETENCE - A NEEDED COMPONENT IN LEARNING FOREIGN LANGUAGES

Natka Jankova Alagozovska

University "Goce Delchev", North Macedonia, natka.alagozovska@ugd.edu.mk

Abstract: The aim of this paper is to explain the basic terms connected to intercultural communication. In connection to that, intercultural competence as an important component in learning foreign languages will be discussed. First, the terms culture, communication, intercultural communication and intercultural communication competence (ICC) will be explained and then the models for easier adoption of ICC will be presented. ICC is essential when learning foreign languages and it cannot be neglected that only by studying foreign languages you can adopt that competence. Studying the foreign language is the most effective way to understand and learn the language and perceive the world from another point of view and this is central in ICC. Within the paper the results from a case study conducted at the University of "Goce Delchev" and the students from the Faculty of Philology. The case study perceives the current situation of ICC of the students and at the end conclusions and recommendations for further activities in the field will be proposed. 27 students participated in this study, and the survey was conducted after an online workshop entitled *Intercultural communication, a needed component in learning foreign languages*. The results reveal that the students have intercultural awareness to a certain extend and they are aware that this competence is needed but should be learned and implemented in the curricula for studying foreign languages within the education process.

The ultimate goal of an IC approach is not so much 'native speaker competence' but rather intercultural communicative competence and this includes the ability to understand the language and behavior of the target community and explain it to members of the 'home' community. The intercultural approach trains learners to be diplomats i.e. able to view different cultures from a perspective of informed understanding and this aim displaces the long-standing objective of foreign language teaching – to attain 'native speaker proficiency'.

Keywords: Education, intercultural competence, communication, foreign languages.

ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА - НЕОПХОДНА КОМПОНЕНТА ЗА ИЗУЧУВАЊЕ СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ

Натка Јанкова Алаџозовска

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, natka.alagozovska@ugd.edu.mk

Апстракт: Овој труд има за цел да ги објасни основните термини поврзани со интеркултурната комуникација. Во таа насока, ќе зборува за интеркултурната компетенција како неопходна компонента при успешното изучување на странските јазици. Најпрво ќе бидат објаснети основните поими како култура, комуникација, интеркултурна комуникација, па ќе се претстават моделите за полесно изучување и стекнување на интеркултурната компетенција. Интеркултурната компетенција е клучна во изучувањето на било кој странски јазик и не може да се негира дека само преку учењето странски јазик може да се стекнете со таа компетенција. Учењето на странски јазик е најефективен начин за разбирање и учење за тоа како јазикот го оформува погледот на другиот и ова е централно во интеркултурната компетенција. Во овој труд исто така ќе биде претставена и студија на случај во која учесници во истражувањето се студентите од две катедри на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип. Преку студијата на случај се разгледува моменталната ситуација на статусот на културната компетенција кај студентите испитаници на филолошкиот факултет. На крај ќе се дадат заклучоци, резиме и препораки за понатамошни истражувања и активности во оваа област. Во оваа студија беше применет структуриран прашалник за студенти. Во истражувањето учествуваа 27 студенти, а анкетата беше направена после одржана обука за запознавање со интеркултурната компетенција. Резултатите покажуваат дека студентите имаат развиена интеркултурна свест до некој степен и свесни се дека оваа компетенција е потребна, но таа мора да се научи и имплементира во програмите за учење на странски јазици во текот на образовниот процес.

Главната цел на интеркултурната компетенција не е учење на јазикот како нативни говорници туку стекнување со интеркултурна компетенција која вклучува разбирање на јазикот и однесувањето на целната околина и способност да се пренесе таа компетенција на домашната околина и средина. Овој приод ги учи студентите или изучувачите да бидат дипломати т.е. да ги прифаќаат различните култури од перспектива на

информирано разбирање и прифаќање на културите, а ова ја заменува долготрајната цел на изучувањето странски јазици, а тоа е стекнувањето со највисок степен на знаење на јазикот како нативните говорители.

Клучни зборови: Образование, интеркултурна компетенција, комуникација, странски јазици.

1. ВОВЕД

Како што е наведено во самиот апстракт, методиката на англискиот јазик и останатите странски јазици неизбежно се ориентирани кон интеркултурната комуникација во последно време. Причината за тоа е и глобализацијата, зголемената миграција на населението и повеќекултурните општества насекаде во светот. Може да се потенцира дека во нашата околина не многу се работи на оваа проблематика и мојата перцепција е дека интеркултурната компетенција не е премногу застапена во наставата по странски јазици во нашата држава. Сметам дека наставниците по странски јазици не се доволно обучени во оваа област и ги немаат развиено двете потребни компоненти за развивање на интеркултурната компетенција, а тоа се интеркултурна свест и интеркултурна чувствителност. Според мене, оваа студија е значајна бидејќи во нашата околина отсекогаш имало и ученици и студенти од различни култури, особено во високото образование со размената на студенти кои доаѓаат од различни држави и не секогаш се прифтени од нивните колеги токму од таа причина - недостаток од интеркултурна компетенција. Студијата ќе даде некои првични резултати за моменталната ситуација со развојот на интеркултурната компетенција кај студентите на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип и понатамошни препораки на подобрување на состојбата и стекнување со поголем степен на интеркултурна свест и чувствителност како кај студентите така и кај професорите.

2. ЗОШТО Е ВАЖНА ИНТЕРКУЛТУРНАТА КОМУНИКАЦИЈА И КОМПЕТЕНЦИЈА

Културната свест е од големо значење кога зборуваме за комуникација со луѓе од различни култури. Причината за тоа е фактот дека луѓето ги набљудуваат, оценуваат и интерпретираат ситуациите на различен начин кога станува збор за различни култури. Многу често настануваат недоразбирања кои предизвикуваат проблеми во бизнисот поврзан со негово проширување и развој, а понекогаш го прави дури и невозможен. Затоа е од огромна важност да се зголеми културната свест и да се подобри знаењето од областа на интеркултурна комуникација бидејќи осознавањето на различните аспекти на животите на луѓето може да биде од голема помош за зголемување на културната свест како за својата така и за културата на другиот.

Важни се и други аспекти од животот поврзани со интеркултурната комуникација и свест. Според Мартин и Накајама (2010), постојат шест императиви за изуче на интеркултурната комуникација: самосвесноста која е поврзана со покажување разбирање на совето место во смисла на политички, социјален и историски контекст; демографски императив кој се фокусира на постојаната миграција каде што се поставуваат прашањата за класна и религиозна поделба; економскиот императив кој зборува за глобализацијата и потребата од интеркултурно разбирање со цел да се успее на глобалниот пазар. Технологијата исто придонесува за зголемено количество информации како и повеќе контакти со луѓе од целиот свет. Императивот за мир зборува за колонизацијата, економските, расните, етничките и религиозните разлики. Сите овие императиви го подигнуваат прашањето, дали со сите овие разлики луѓето можат заедно да опстојат на планетата? Според Меклин: " императивот за мир или размислувањата за како да се решат конфликтите во светот се важен аспект на интеркултурната комуникација" (McLean,2015). Конфликтот како елемент на комуникацијата не е отсутен во самата комуникација туку претставува состојба во која самите конфликти се решаваат со преговарање и разбирање на различните култури. На крај, етичкиот императив кој се стреми да го зголеми разбирањето на универзалистот, релативистот и дијалогскиот начин за решавање на етичките проблеми е исто така од особена важност. Кога сите овие императиви ќе се земат во предвид, се развива саморефлексивност, чувство за социјална правда, одговорност и поголема љубопитност и потреба да се учи за другиот и културата на другиот.

Целта на интеркултурната комуникација е да ги сруши бариерите помеѓу луѓето од различни култури преку учење за почит кон другите култури, избегнување стереотипи и прифаќање на културите такви какви што се. Во денешно време на напредни технологии и зголемени глобални контакти со појавата на интернетот, луѓето се повеќе и повеќе комуницираат со личности припадници на различни лингвистичко и културно потекло. Развивањето на интеркултурната димензија во изучувањето на странските јазици вклучува и препознавање на целите како што се: интеркултурна компетенција заедно со лингвистичката, подготовка за интеракција со луѓе од различни култури и личности со различни перспективи, способност за разбирање и прифаќање на луѓето од различни култури како луѓе со различни однесувања, традиции и вредности и сфаќање дека интеракцијата со ваквите луѓе е едно искуство кое ви го менува видикот кон светот и ве обогатува како личност (Byram, 2002).

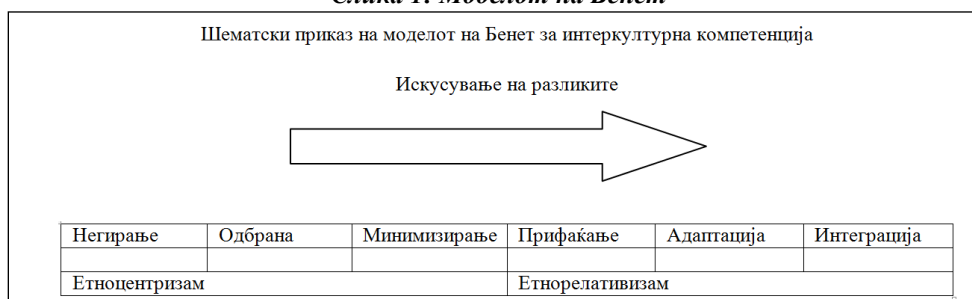
3. МОДЕЛОТ НА БЕНЕТ ЗА ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Овој модел е доста корисен за стекнување и разбирање на интеркултурната компетенција. Според Бенет (1993): „Културната компетенција е процес преку кој луѓето ги учат различните култури и ги прифаќаат разликите со почит“ (стр. 245). Многу е важно професорите и студентите да ги развијат следните два предуслови:

- интеркултурна свест
- интеркултурна чувствителност

Овој модел кој е познат како развоен модел за интеркултурна чувствителност се состои од шест компоненти кои се движат од етноцентризам кон етнорелативизам. Етноцентричните компоненти се состојат од негирање, одбрана и минимизирање на другите култури. А, етнорелативните компоненти кои се прифаќање, адаптација и интеграција придонесуваат за развивање на интеркултурната компетенција (слика 1).

Слика 1: Моделот на Бенет

Шематскиот приказ го покажува движењето од „етноцентризам“ т.е. чувството дека само твојата култура постои и е централна кон „етнорелативизам“ што означува дека личноста го искусила различното преку прифаќање, адаптација и интеграција на различната култура од својата. Кога ќе се помине низ сите фази личноста станува мултикултурна т.е. научува како да ги прифаќа разликите без да го изгуби својот културен идентитет.

4. ХИПОТЕЗИ

Досега не се направени многу студии и истражувања во оваа област. Ова истражување е базирано на следните претпоставки:

- Студентите во нашата земја немаат доволно познавања од областа на интеркултурализам.
- Студентите во нашата земја не ги развиле двата потребни предуслови за успешна интеркултурна компетенција: интеркултурна свест и интеркултурна чувствителност. За да го докажам тоа, ќе се обидам да одговорам на следните истражувачки прашања базирани на Моделот за интеркултурна чувствителност на Бенет (Benet, 1993):

- До кој степен е развиена интеркултурна свест кај студентите кои изучуваат странски јазици?

Хипотеза 1: Нискиот степен на интеркултурна свест кај студентите на странски јазици е проблематичен кога имаат колеги од други етникуми.

- Кои фактори ја ограничуваат или зголемуваат културната свест кај студентите кога се во контакт со студенти од други етникуми?

Хипотеза 2: Недостатокот од знаење од областа на интеркултурна комуникација и свесноста/несвесноста за постоење на други култури ја ограничува културната свест кај студентите на странски јазици.

4. ИСТРАЖУВАЊЕ

Во истражувањето учествуваа 27 испитаници, студенти на две катедри на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип. Од вкупниот број испитаници, 22 се женски, а 5 се машки.

Слика 2: Податоци за испитаниците

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
▼ машки	18.52%	5
▼ женски	81.48%	22
▼ без одговор	0.00%	0
TOTAL		27

Дел од студентите учесници во истражувањето следат настава на кампусот во Струмица, а дел на Кампус 4 во Штип.

Слика 3: Демографски податоци за испитаниците

ANSWER CHOICES	RESPONSES	
▼ Струмица	70.37%	19
▼ Штип	29.63%	8
▼ без одговор	0.00%	0
Total Respondents: 27		

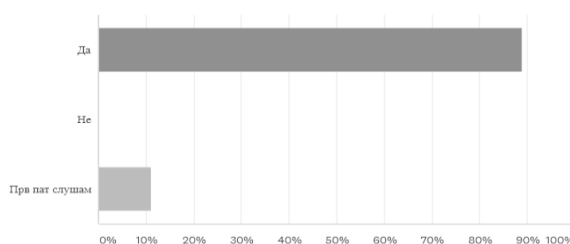
5. РЕЗУЛТАТИ

Од повеќето истражувачки прашања вклучени во ова истражување, ќе бидат издвоени поинтересните резултати. Бидејќи истражувањето е базирано на прашањето дали студентите имаат развиена културна свест, едно од прашањата во анкетата беше, дали знаете што е интеркултурна комуникација, а студентите одговориле на следниот начин:

Слика 4: Интеркултурна комуникација

Дали знаете што е интеркултурна комуникација?

Answered: 27 Skipped: 0

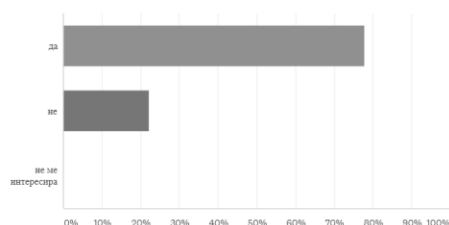
Од графикот може да се види дека поголем дел од испитаниците се запознаени со овој термин, а еден мал дел од нив се игнорантни во однос на ова прашање т.е. одговориле дека прв пат слушаат за овој термин. Овде може да се потенцира дека оваа мала група на студенти од 11,11% спаѓаат во групата на етноцентристи и имаат потреба да поминат низ фазите кои водат кон етнорелативизам за да станат свесни дека познавањето и свесноста за постоењето на други култури води кон поуспешна интеркултурна компетенција. Но за да се постигне тоа треба да се поминат фазите од моделот на Бенет.

На прашањето поврзано со етноцентризмот (слика 5) т.е. дали студентите се свесни дека постојат други култури во нивната околина околу 80% одговориле позитивно што покажува дека не се етноцентрични, но постои и таков дел од околу 20% кои одговориле негативно и потврдува дека сепак постои и таков дел на млади кои не се свесни дека другите култури воопшто постојат.

Слика 5: Етноцентризам

Дали сте свесни дека постојат други култури во околината каде што живеете и дали имате ограничен контакт со лица од другите култури?

Answered: 27 Skipped: 0

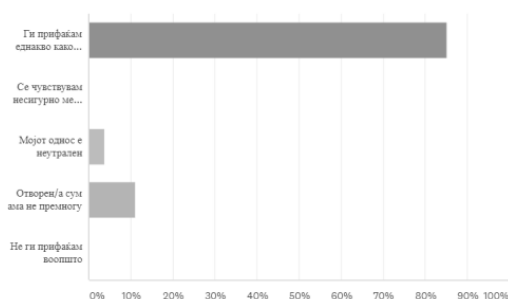

На следното прашање од анкетата, кое зборува за почетните фази на етнорелативизмот, голем дел од студентите одговориле дека се отворени кон колеги од други етнички заедници и тоа со висок процент 85.19%, неутрален однос имаат 3,7 % и 11,11% од студентите одговориле дека не се премногу отворени кон колегите кои имаат различно потекло од нивното (слика 6). Ситуацијата на терен е мошне различна. Имам прилика да набљудувам како студентите се однесуваат кон колегите кои доаѓаат на размена преку Еразмус + и не се премногу отворени за комуникација со нив. На прашањето на странските студенти дали се дружат со домашните студенти добив негативни одговори со образложение дека обично сите студенти кои доаѓаат од странство имаат афинитет да се дружат со своите сонародници или студенти кои доаѓаат од други држави, но не и со студентите домаќини. Можеби тоа се должи на фактот дека немаат некои организирани средби преку кои дружењето би се интензивирало и треба да се поработи на такви интеркултурни средби и активности во иднина.

Слика 6: Движење кон етнорелативизам

Дали си отворен/а кон колеги од другите етнички, социјални, религиозни заедници, на пример Роми, Турци, Албанци, мигранти или студенти кои доаѓаат на размена?

Answered: 27 Skipped: 0

- До кој степен е развиена интеркултурна свест кај студентите кои изучуваат странски јазици?

Хипотеза 1: Нискиот степен на интеркултурна свест кај студентите на странски јазици е проблематичен кога имаат колеги од други етникуми.

- Кои фактори ја ограничуваат или зголемуваат културната свест кај студентите кога се во контакт со студенти од други етникуми?

Хипотеза 2: Недостатокот од знаење од областа на интеркултурна комуникација и свесноста/несвесноста за постоење на други култури ја ограничува културната свест кај студентите на странски јазици.

Ако се сумираат резултатите и се земаат во предвид поставените хипотези може да се заклучи дека после одржаната обука за интеркултурна комуникација поголем дел од студентите се запознаени со овој термин, но сеуште треба да се работи на тоа бидејќи не е возможно да се научи или стекне некоја вештина со само една обука или предавање. Потребно е студентите да го имаат овој предмет во нивните програми како задолжителен предмет за да се стекнат со интеркултурната компетенција која сметам дека е потребна не само за нивните студии туку и во нивниот понатамошен живот надвор од факултетите и формалното образование. Факторите кои ја ограничуваат културната свест како на студентите така и на наставниот кадар е повторно недоволната подготвеност и запознаеност со интеркултурната комуникација и компетенција, а тоа се должи на несовремените програми во образованието кои треба да се модернизираат, потреба од организирање на интеркултурни настани во вид на формално и неформално образование.

6. ПРЕПОРАКИ ЗА ПОНАТАМОШНИ АКТИВНОСТИ

Различните аспекти на интеркултурната комуникација беа разгледани во рамките на овој труд и во овој дел би сакала да предложам некои активности како за тоа како да се подобри ситуацијата, т.е. какви активности можат да им помогнат на вклучените во образованието и на кој начин би можело да се вклучи интеркултурната содржина во наставата по странски јазик и учење кои ќе придонесат за повисок степен на интеркултурна свест и чувствителност како кај студентите така и кај образовниот кадар:

- Организирање работилници и обуки за кадарот од филолошкиот факултет кои ќе обезбедат корисни информации, знаење за вклучување на интеркултурната компетентност на предавањата
- Споделување идеи со колегите и организирање состаноци и отворени предавања за взаемно учење

- Учество во европски проекти како „Еразмус +“ и други проекти кои се достапни во нашата земја
- Посета на земја каде што се зборува на странскиот јазик што се изучува или среќавање со нативни говорители кои можат да им помогнат на професорите и студентите да научат за нивната култура, како што се доброволци на Мировниот корпус
- Зајакнување на меѓукултурната компетентност во сите аспекти на професионалниот развој на кадарот и студентите
- Организирање меѓукултурни настани со студентите кои доаѓаат од странство за подигнување на свеста за различните култури

Улогата на интеркултурното образование е да ги подготви студентите да дејствуваат меѓународно и заедно со кадарот на факултетите треба да бидат подготвени да ја имплементираат оваа компонента во нивното секојдневно учење со употреба на пропишаните книги и секако дополнителни автентични и неавтентични материјали од Интернет.

Во иднина исто така може да се направат серија на обуки како за студентите така и за наставниот кадар од областа на интеркултурната комуникација и повторно истражување на поголем број испитаници во кое исто така би биле вклучени и наставници и други лица вклучени во формалното образование.

7. ЗАКЛУЧОК

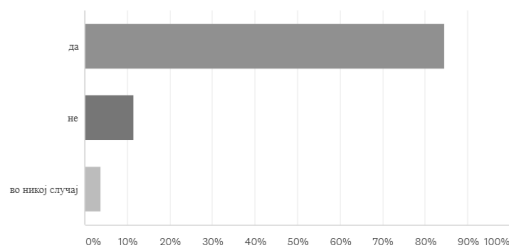
Иако на едно од клучните прашања на етнорелативната фаза од анкетата (слика 7) голем дел од студентите одговориле дека колегите од други етнички заедници се интегрален дел од нашата култура, како што беше спомнато и погоре, ситуацијата на терен е доста различна и многу треба да се работи во оваа област. Во претходниот дел се дадени некои препораки поврзани со наставата и кадарот, но неопходно е да тргнеме сами од себе како индивидуи за да може да се подобри целата таа слика на етноцентризам која може да се каже дека е сеуште присутна во нашето општество.

Очигледно е дека не може да се потпираме само на наставниците/професорите од филолошкиот факултет на катедрите по странски јазици да го надминат тестот за етничките притисоци со кои се соочуваме. Целото општество треба да напредува и да ја промени иднината на размислувањата кои се движат од етноцентричната кон етнорелативната фаза. Како и да е, наставниците особено по странски јазици се клучни специјалисти за подобрувањата што треба да се направат. Начинот на кој наставниците, професорите и сите вклучени во образовниот систем во Република Северна Македонија ја вршат својата должност е од витално значење за младите од денешницата кои се надеж за иднината кои можат да го променат погледот на општеството и да го живеат својот живот без границите на културните предрасуди и стереотипи.

Слика 7:

Дали сметате дека студентите кои се ваши колеги и се од други етнички заедници се интегрален дел од нашата култура?

Answered: 26 Skipped: 1

ЛИТЕРАТУРА

- Bennet, M.J. (1993). Towards Ethnorelativism: A developmental model of intercultural sensitivity. In R.M. Paige (Ed.) Education for the intercultural experience. Yoarmouth, ME: Intercultural Press.
- Bennett, M. J. (1986). A Developmental Approach to Training for Intercultural Sensitivity. International Journal of Intercultural Relations, 10(2):179-195.
- Biswalo, Paul. (2015). Exploring Intercultural Communicative Competence among English Teachers in Secondary Schools in Tanzania: A Postcolonial Perspective: Victoria University of Wellington
- Byram. (2002). Developing the Intercultural Dimension in Language Teaching. Strasbourg: Council of Europe
- Galante, A. (2015). Intercultural Communicative Competence in English Language Teaching: Towards Validation of Student Identity. BELT - Brazilian English Language Teaching Journal, 6(1), p.29.
- Kohler, M. (2015). Teachers as mediators in the foreign language classrooms. Bristol, UK: Channel View

- Martin, J. & Nakayama, T. (2010). *Intercultural communication in contexts*. New York: McGraw-Hill Higher Education.
- McLean, Scott (2015). *Intercultural Communication, v.1.0*. FlatWorld, Boston, MA
- Petsche, Alyssa N. (2015). "Reflections on Effectively Implementing Culture in the Foreign Language Classroom Honors Research Projects."